

Memento Mori: Απεικονίσεις του θανάτου στην ευρωπαϊκή τέχνη (15^{ος}- 17^{ος} αιώνας)

Συνεχίζεται και τον Μάρτιο στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο η ενδιαφέρουσα έκθεση που επιμελήθηκαν στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης του Π.Μ.Σ. Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες Εύα Βρέντζου και Ευαγγελία Πασπαράκη με τίτλο «Memento Mori: Απεικονίσεις του θανάτου στην ευρωπαϊκή τέχνη (15ος- 17ος αιώνας)», υπό την επίβλεψη της αναπληρώτριας καθηγήτριας ιστορίας της τέχνης, στο Τμήμα Ιστορίας και αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης κυρίας Τιτίνας Κορνέζου και τον σχεδιασμό της συντηρήτριας της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κρήτης κυρίας Νίκης Πετράκη. Βασιζόμενη σε αναπαραγωγές ζωγραφικών έργων, χαρακτηριστικών και πολύτιμων αντικειμένων η έκθεση παρουσιάζει όψεις της εικονογραφίας του θανάτου στη δυτική ζωγραφική αναπτύσσοντας δυο θεματικές. Η πρώτη αφορά σε *Συναντήσεις με τον Θάνατο*, ενώ η δεύτερη εστιάζει στον *Θάνατο ως Υπόμνηση: Vanitas*. Οι αιώνες στους οποίους εκτυλίσσεται η έκθεση μαστίζονταν από επιδημίες, πείνα, πολέμους και επιδρομές αφήνοντας πίσω εκατόμβες νεκρών και καθιστώντας τον θάνατο αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης. Η συνειδητοποίηση της θνητότητας αλλά και η επιθυμία της διατήρησης της μνήμης των νεκρών, δημιούργησε έργα που πραγματεύονταν το εφήμερο της ανθρώπινης ύπαρξης, συμφιλίωναν το άτομο με την ιδέα του θανάτου και το διευκόλυναν στη διαχείριση του πένθους. Με τη σειρά της η Εκκλησία χρησιμοποιούσε το φόβο του θανάτου για να επιβάλλει την ηθική της υποσχόμενη την αιώνια σωτηρία. Από τον 17^ο αιώνα κι έπειτα, αλληγορικές συνθέσεις με ηθικολογικό και συμβολικό χαρακτήρα, ειδικότερα με τη μορφή νεκρών φύσεων, υπενθυμίζουν στους θεατές, με έμμεσο πλέον τρόπο, τη ματαιότητα (*vanitas*) – και το αναπόφευκτο του θανάτου. Κρανία, σβησμένα κεριά, μουσικά όργανα και αντικείμενα που σχετίζονται με τυχερά παιχνίδια, καθώς και καρποί, λουλούδια, έντομα, τρόφιμα και σαπουνόφουσκες, όλα συμβολίζουν την παροδικότητα της επίγειας ζωής. Φράσεις όπως το «Homo bulla est» (Ο άνθρωπος δεν είναι παρά μια σαπουνόφουσκα) και το «Memento mori» (Θυμήσου ότι πρέπει να πεθάνεις) παίρνουν εικαστική υπόσταση και εμφανίζονται ακόμη και σε αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Στόχος η συνεχής υπενθύμιση: μην ξεχνάς ότι όλα είναι παροδικά. «Μέσω των έργων αυτών», καταλήγουν οι δύο επιμελήτριες της έκθεσης, «οι άνθρωποι

εκείνης της εποχής παραδίδουν σε εμάς σήμερα, χρόνια και χιλιόμετρα μακριά, το διαχρονικό τους μήνυμα: «Ζήσε τη ζωή».